

DOI 10.5281/zenodo.4318917

PARTNERSTWO STRATEGICZNE W STOSUNKACH UKRAIŃSKO-POLSKICH (PÓŹNE LATA 90 XX - WCZESNY XXI WIEKU)

Tetiana Yelova

*doktorantka, Wschodnioeuropejskiego Narodowego Uniwersytetu
im. Lesi Ukrainki (Łuck, Ukraina)
e-mail: tanya.yelova@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1059-5795>*

Streszczenie: Proponowany artykuł analizuje proces transformacji ukraińsko-polskich bilateralnych stosunków dobrosąsiedzkich na poziom partnerstwa strategicznego, który nastąpił pod koniec lat 90-tych XX wieku.

W oficjalnej praktyce międzynarodowej i literaturze naukowej rok 1997 uznawany jest za kamień milowy, od którego liczy się strategiczne partnerstwo we współczesnych stosunkach ukraińsko-polskich. Rzeczpospolita Polska i Ukraina wspólnie opracowały i przetestowały mechanizmy realizacji i koordynacji swoich strategicznych interesów w zakresie bezpieczeństwa regionalnego, polityki zagranicznej, współpracy bilateralnej i wojskowej. Wola polityczna przywódców obu krajów i establishment polityczny znalazły wyraz w tworzeniu strategicznego partnerstwa, równie ważnego zarówno dla Ukrainy, jak i dla Polski.

Partnerstwo strategiczne obu krajów na początku XXI wieku jest nieustannie wzmacniane przez współpracę w ramach istniejących mechanizmów międzypaństwowych i opiera się na spójnych ramach regulacyjnych, pełniąc rolę głównego motoru rozwoju i pogłębiania współpracy bilateralnej nie tylko politycznej, ale także gospodarczej, transgranicznej i humanitarnej. Wyraźnie widać, że pogłębienie ukraińsko-polskiego partnerstwa strategicznego w przyszłości będzie zależało od wielu czynników i będzie realizowane w kontekście poważnych zmian geopolitycznych w Europie Środkowo-Wschodniej. Dlatego na obecnym etapie kwestia formowania i realizacji nowych zadań strategicznych znajduje się w agendzie Ukrainy i RP, w oparciu o analizę sytuacji politycznej, realiów gospodarczych i tak dalej. Pomimo pewnych problemów w dziedzinie pamięci historycznej, istniejące partnerstwo między dwoma krajami jest korzystne dla obu stron i ma znaczące perspektywy.

Słowa kluczowe: partnerstwo strategiczne, stosunki międzypaństwowe, Ukraina, Rzeczpospolita Polska, współpraca, bezpieczeństwo regionalne, polityka zagraniczna, polityka, integracja.

STRATEGIC PARTNERSHIP IN UKRAINIAN-POLISH RELATIONS (LATE 90-S OF THE XX - EARLY XXI CENTURY)

Tetiana Yelova

*postgraduate student
Lesya Ukrainka Eastern European National University, (Lutsk, Ukraine)
e-mail: tanya.yelova@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1059-5795>*

Abstract: The proposed article examines the process of transformation of Ukrainian-Polish bilateral good neighborly relations to the level of strategic partnership, which took place in the late 90s of the twentieth century.

In official international practice and scientific literature, 1997 is considered to be the milestone from which the strategic partnership in modern Ukrainian-Polish relations is counted. The Republic of Poland and Ukraine jointly developed and tested mechanisms for the implementation and coordination of their strategic interests in the field of regional security, foreign policy, bilateral cooperation, and military cooperation. The political will of the leaders of both countries and the political establishment found expression in the formation of a strategic partnership, which is equally important for both Ukraine and Poland.

The strategic partnership of the two countries at the beginning of the XXI century is constantly strengthened by cooperation within the existing interstate mechanisms and relies on a coherent regulatory framework, acting as a major driver of development and deepening of bilateral cooperation not only in politics but also in economics, cross-border and humanitarian cooperation. It is clear that the deepening of the Ukrainian-Polish strategic partnership in the future will depend on a number of factors and will be implemented in the context of serious geopolitical changes in Central and Eastern Europe. Therefore, at the present stage, the issue of formation and implementation of new strategic tasks is on the agenda of Ukraine and the Republic of Poland, based on the analysis of the political situation, economic realities, and so on. Despite some problems in the field of historical memory, the existing partnership between the two countries is mutually beneficial and has significant prospects.

Key words: strategic partnership, interstate relations, Ukraine, Republic of Poland, cooperation, regional security, foreign policy, policy, integration.

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИНАХ (КІН. 90-Х РОКІВ ХХ - ПОЧ. ХХІ СТОЛІТТЯ)

Тетяна Єлова

аспірантка Східноєвропейського національного університету

імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

e-mail: tanya.yelova@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1059-5795>

Анотація: У запропонованій статті досліджується процес переростання українсько-польських двосторонніх добросусідських взаємин на рівень стратегічного партнерства, що відбулося наприкінці 90-х років ХХ століття.

В офіційній міжнародній практиці та науковій літературі 1997 рік прийнято вважати рубіжною датою із якої ведеться відлік стратегічному партнерству у сучасних українсько-польських відносинах. Республіка Польща та Україна спільно випрацювали та апробували механізми реалізації та координації своїх стратегічних інтересів у сфері регіональної безпеки, зовнішньої політики, двостороннього співробітництва, військової взаємодії. Політична воля очільників обох держав та політичного істеблішменту знайшли своє вираження у оформленні стратегічного партнерства, що однаковою мірою є важливим як для України, так і для Польщі.

Стратегічне партнерство обох дежав на почтку ХХІ століття постійно підсилюватися взаємодією у рамках діючих міждержавних механізмів та опиратися на узгоджену нормативно-правову базу, виступаючи говним рушієм розвитку та поглиблення двосторонньої співпраці не лише у політичній площині, але й у сфері економіки, транскордонного та гуманітарного співробітництва. Зрозуміло, що поглиблення українсько-польського стратегічного партнерства у подальшому буде залежати від низки факторів і реалізовуватиметься в умовах серйозних геополітичних змін у Цетрально-Східній Європі. Тому, на сучасному етапі, перед Україною та Республікою Польща на повідсті денній стоїть питання формування та реалізації нових стратегічних завдань,

виходячи з аналізу політичної ситуації, економічних реалій, тощо. Попри, деякі проблеми у площині історичної пам'яті, існує партнерство між обома країнами є взаємовигідним і має значні перспективи.

Ключові слова: стратегічне партнерство, міждержавні відносини, Україна, Республіка Польща, співробітництво, регіональна безпека, зовнішня політика, політика, інтеграція.

Introduction. Since the early 1990s, since the independence of the Republic of Poland and Ukraine, a qualitatively new system of interstate relations has begun to form and develop between the two neighboring countries, based on good neighborliness (*Lytvyn 2000, 80*). During the first half of the 1990s, close economic cooperation was established between Ukraine and the Republic of Poland (*Zurawski, Grajewski 1993, 21*), cross-border cooperation was expanded, military cooperation was established within the framework of the Partnership for Peace (PfP) program. steps towards rapprochement in the interpretation of the common historical past, and, most importantly, formed the legal framework on which bilateral interaction was questioned (*Strilchuk 2014, 48 - 49*).

The state leadership of Ukraine and Poland came to believe that ensuring the national interests of both countries, maintaining the national level of regional and European security are possible only if close relations between the two countries and a common foreign policy course on strategic partnership (*Strilchuk 2020, 70*). Such a conviction, both on the Ukrainian and Polish sides, matured in the mid-1990s and fell on the presidential terms of Leonid Kuchma and Alexander Kwasniewski. It was on the initiative of the mentioned Ukrainian and Polish Presidents that the period of the most intensive negotiation process, the legislative consolidation of interstate cooperation, took place (*Woźniak 1996, 214*). Therefore, we consider the thesis that L. Kuchma and A. Kwasniewski became the main drivers in the process of transformation of Ukrainian-Polish relations from a good-neighborly one into a qualitatively new, important status - a strategic partnership (*Wizmirska 2001, 360*).

The main motives for establishing a strategic partnership between Poland and Ukraine were:

- Both states had comparable economic, military, financial, technological and humanitarian potential, which allowed to establish a special status of bilateral relations on a partnership basis;
- Both the Republic of Poland and Ukraine played a key role in the region of Central and Eastern Europe and shared views on the development of regional and European security;
- Both countries had similar unfulfilled tasks of integration into European and Euro-Atlantic structures;
- Both countries have expressed interest in long-term cooperation in many areas (*Znakhorenko 1998*).

In June 1996, politicians of the two countries drafted a Memorandum on Strategic Partnership between Ukraine and the Republic of Poland. It should be noted that the People's Movement of Ukraine initiated the creation of the strategy on the Ukrainian side, and the Polish side was most actively lobbied by the Movement 100 for the interests of the partnership. The creation of the Memorandum testified to the formation of a pro-Ukrainian lobby in the Parliament of the Republic of Poland (*Woźniak 1996, 210*).

At the same time, in June 1996, President of Ukraine Leonid Kuchma visited Poland twice. During one of the visits, on June 26, a Polish-Ukrainian agreement on visa-free travel was signed. The President of the Republic of Poland A. Kwasniewski declares full support for Ukraine, promising to provide advice and support to Ukraine in its European integration *aspirations* (Strilchuk 2013, 194).

The signing of the "Joint Declaration of the Presidents of Ukraine and the Republic of Poland" (Spilna 1996, 70) was a legitimate, albeit rather declarative, basis for the transition of Ukrainian-Polish interstate relations to the level of strategic partnership.

In the mid-1990s, the term "strategic partnership" became increasingly used in the context of Polish-Ukrainian relations. Politicians and journalists are adding new definitions to this process. Although it should be acknowledged that in Ukrainian foreign policy the concept of strategic partnership has not yet received the final content, which in previous years has resulted in an excessive expansion of the "strategic partners" of Ukraine (Strilchuk 2013, 191). This practice significantly reduced the effectiveness of this important foreign policy instrument, hindered the focus on the development of truly significant, strategically important for Ukraine models of relations and mechanisms of interaction (Wizmirska, 2001, 361).

As you know, strategic partnership - a type of interstate relations, built as a consistent system of interaction between states in the direction of common strategic objectives, interests and goals. Unlike allied relations, strategic partnership does not provide for a rigid system of political, economic, humanitarian or security commitments (Lytvyn 2000, 93).

According to Doctor of Historical Sciences L. Strilchuk, in a broad sense, strategic partnership is a system of interaction between two or more states, based on the recognition of common values and / or vision, high level of cooperation in certain areas, mutual foreign policy support, in particular in international organizations, coordination of positions in crisis situations and in resolving international conflicts. At the same time, possible differences in the positions of partner countries on certain issues should not significantly affect the development of strategic cooperation in general.

In a narrow sense, strategic partnership can be built on a more pragmatic basis, around the implementation of large-scale interstate projects, in particular, in trade and economic, transport and infrastructure, political, security and other areas. The content of a strategic partnership is filled with specific content depending on the specifics of the goals and objectives to be solved with its help. For strategic partnership relations it is necessary to determine the main directions of interaction, means and ways that lead to the realization of common goals, well-thought-out concept of relations, definition of means to achieve goals and objectives, stages of their implementation, neutralization of factors (Strilchuk 2013, 192).

1997 should be recognized as a significant year in which the adoption of joint strategic decisions by the Republic of Poland and Ukraine took place. It was then that the cooperation between Ukraine and NATO, as well as Ukraine and the EU, was institutionalized. Together with the Republic of Poland, our state has taken a number of steps to strengthen regional and European security.

The political leaders of the two states came to the common conclusion that there is a direct relationship between the degree of bilateral interstate relations and the level of collective security. Thus, in May 1997, Presidents L. Kuchma and A. Kwasniewski,

along with the Presidents of the three Baltic States, took part in the Tallinn Meeting on Regional Security. That is, one of the consequences of the strategic Ukrainian-Polish partnership was the strengthening of the multilateral dialogue on joint regional initiatives of Ukraine and Poland in the field of security (*Klyuchuk 2016, 82-83*).

At the same time, in 1997, the opportunities for economic cooperation between neighboring countries were expanded, with the signing of a Memorandum on the Fundamentals of Liberalization of Interstate Trade; the agreement on visa-free border crossing came into force. In fact, all these steps were aimed at concluding a free trade agreement with a further prospect for Ukraine to enter the free trade zone (*Strilchuk 2020, 70*).

May 1997 became significant for Ukrainian-Polish relations, because it was then, during the visit of the President of the Republic of Poland A. Kwasniewski to Kyiv, the leaders of both countries signed a Joint Statement "Towards Understanding and Unity". In addition to the great importance of this document in terms of smoothing misunderstandings between nations, the document also enshrined the concept of strategic partnership between Ukraine and Poland, in particular, it emphasized: "Ukraine and Poland are sovereign states, good neighbors, strategic partners."

From the point of view of Polish-Ukrainian political relations, 1998 became a landmark year for both states. This year, without exaggeration, can be called the year of the Republic of Poland for Ukraine, it turned out to be a record for the number of meetings held at the highest level and the fruitful results of these meetings. Thus, in 1998, the presidents of both countries jointly opened the customs crossing Korchova-Krakovets (January 3) (*Klyuchuk 2015, 115*), a monument to the victims of the concentration camp in Jaworzno (May 24), a monument to Polish and Ukrainian victims of the totalitarian regime in Kharkiv (June 26). Both presidents took part in the celebrations dedicated to the 80th anniversary of the restoration of Poland's independence (November 10-11) and attended the economic summit in Rzeszow (May 23-24). The Ukrainian-Polish interparliamentary group headed by D. Pavlychko intensified its activities.

The beginning of 2000 also looked promising in the further deepening of bilateral relations: preparations are underway for the establishment of a Polish-Ukrainian university, and the first meeting of the Polish-Ukrainian Forum is taking place on February 19. On March 23, the Deputy Prime Minister of Ukraine V. Yekhanurov and the Minister of Finance of Poland E. Balcerowicz signed a joint declaration, according to which Poland was to assist Ukraine in carrying out reforms (*Wizmirska 2001, 368*).

According to the researcher of Ukrainian-Polish relations, prof. L. Strilchuk, the domestic political situation in Ukraine in the second half of 2000-2001 led, if not to the international isolation of our country, then to a sharp cooling of Ukraine-West relations, and hence Ukraine-Poland. Polish President A. Kwasniewski tried to influence the situation by persuading Ukrainian President Leonid Kuchma to negotiate with the opposition, but this did not yield the expected results (*Strilchuk 2013, 196*).

For two decades of the XXI century, Ukrainian-Polish interstate relations resemble a kind of swing, the specific features of which are fluctuations towards the intensification or decline of activity in bilateral relations. However, the course of strategic partnership announced in the second half of the 1990s was unchanged. In general, Ukrainian-Polish relations have overcome many barriers due to the common

will of the political elites of both countries, such as in the issues of common historical heritage and its interpretation. Instead, economic cooperation between the Republic of Poland and Ukraine during this period can serve as an example of a dynamic and constructive partnership, and economic cooperation has become one of the most important foundations of bilateral relations (*Wizmirska 2001, 362*).

Conclusions: The Republic of Poland and Ukraine have jointly developed and tested mechanisms for the implementation and coordination of their strategic interests in various fields, so it can be argued that Ukrainian-Polish relations meet most criteria of strategic partnership, but one of the main tasks of interstate relations remains appropriate mechanisms and implementation of agreements reached (Status 2010, 29136). The strategic partnership of the two states should be constantly strengthened by cooperation within the framework of existing interstate mechanisms, further strengthening and expanding the legal framework of bilateral cooperation.

The strategic partnership of Ukrainian-Polish relations proved to be the support of the Republic of Ukraine in European and Euro-Atlantic structures, support during the Orange Revolution and the Revolution of Dignity, joint holding of the Euro 2012 football championship, international reconciliation that actively developed at the beginning of the XXI century. (*Strilchuk, Strilchuk 2013, 12*).

It is clear that the deepening of the Ukrainian-Polish strategic partnership will depend on many factors in the future and will take place in the context of serious geopolitical changes in CEE. Therefore, both countries have on the agenda the formation of new strategic objectives, based on the analysis of the situation, political and economic realities. A serious test for the strategic partnership between Ukraine and the Republic of Poland today is the common historical heritage (especially the tragic pages of history), which, in particular, the interethnic conflict in Volhynia during World War II, exacerbated not only social discourse but also political tones of ruling elites.

Now there is every reason to say that there are a number of objective perspectives of interest in further development and deepening of the strategic partnership between Ukraine and the Republic of Poland. The latter uses a strategic partnership with Ukraine in order to obtain a position in the European institutions that would distinguish it from other Member States. That is why official Warsaw has decided to take on the role of an exponent of the interests of Eastern European countries, and Ukraine is best suited for this role.

Undoubtedly, the fact that a kind of catalyst for modern Ukrainian-Polish relations are the processes of enlargement of the North Atlantic Treaty Organization and the European Union, of which Poland is already a member and membership in which Ukraine seeks. Both countries actively cooperate within the framework of international and European organizations (UN, OSCE, Council of Europe, CEI), and this, in a way, is also evidence of a strategic partnership in bilateral relations.

References:

1. Znakhorenko O., (1998). Stratehichne partnerstvo v ukrayins'ko-pol's'kykh vidnosynakh. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum
2. Klyuchuk YU. M., (2016). «Prezydent's'kyy vymir» Pols'ko-Ukrayins'koho spivrobitnytstva (1991 – 2010 roky). Materialy KH Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi studentiv i aspirantiv «Moloda nauka Volyni: priorytety ta perspektyvy doslidzhen'» (17 – 18 travnya 2016 r.). 81 – 83. Luts'k: Teren. T.3.
3. Klyuchuk YU. M., (2015). Ukrayina u zovnishniy politytsi Respubliky Pol'shcha v period

- президента А. Квашневського (1995 – 2005 рр.). Матеріали ІКН Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми сучасної України». Чернівці. 114 – 116.
4. Литвин В., (2000). Україна на межі тисячоліт' (1991 – 2000 рр.). К.: Альтернативи.
5. Спільна декларація Президентів України та Республіки Польща. (1996). Політика і час. № 7. 69 – 71.
6. Стан та перспективи українсько-польських відносин. (2010). URL: www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/29136.htm.
7. Стрільчук Л.В., (2014). Інституційне забезпечення сучасних українсько-польських двосторонніх відносин. Наукові праці : науково-методичний журнал. 47 – 53. Миколаїв : Вyd-vo CHDU im. Petra Mohyly. Vyp.215. Т. 227. Історія.
8. Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. (2013) Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин та співробітництва Львів: Волинська старожитність, 2013.
9. Стрільчук Л., (2020). Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (історична ретроспектива. Україна–Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат: Зб. наукових праць II міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 14–15 травня 2020 р. 69 – 71. К.: «Міленіум».
10. Стрільчук Л.В., (2013). Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (кінез КНKH – початок КНKHІІІ ст.). Львів : Волинська старожитність.
11. Wizmirska B., (2001). Kronika stosunków międzynarodowych Polski w 2000 r. Rocznik *Polskiej Polityki Zagranicznej*. 351 – 368.
12. Woźniak T., (1996). Stosunki polsko-ukraińskie i ich dynamika. Polska, Niemcy, Ukraina w Europie. – Rzeszów.
13. Zendarowski R. (red.), (2004). Europa Środkowa: wspólnota czy zbiorowość? – Wrocław 2004.
14. Zurawski P. Grajewski W., (1993). Rosja i Ukraina a bezpieczeństwo Polski. *Buletyn Polityczny*. № 1. 20 – 22.

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИНАХ (КІН. 90-Х РОКІВ ХХ - ПОЧ. ХХІ СТОЛІТТЯ)

З початку 90-х років ХХ століття, з моменту здобуття незалежності Республікою Польща та Україною, між двома сусідніми країнами починає формуватися і розвиватися якісно нова система міждержавних відносин, в основі яких було покладено добросусідство (*Литвин 2000, 80*). Впродовж першої половини 90-х років ХХ століття між Україною та Республікою Польща було налагоджено тісне економічне співробітництво (*Zurawski, Grajewski 1993, 21*), розширено транскордонну співпрацю, налагоджено військову взаємодію у межах програми «Партнерство заради миру» (далі ПЗМ), зроблено відчутні кроки на зближення у справі потрактування спільної історичної минувшини, і що надзвичайно важливо, сформовано нормативно-правову базу на яку опиталася двостороння взаємодія (*Стрільчук 2014, 48 - 49*).

Державне керівництво України та Польщі прийшло до переконання, що забезпечення національних інтересів обох країн, збереження національного рівня регіональної і загальноєвропейської безпеки є можливими лише за умови дотримання тісних взаємин між двома державами та проведення спільного зовнішньополітичного курсу на стратегічне партнерство (*Стрільчук 2020, 70*). Таке переконання, як з українського, так і з польського боку, визріває на середину 90-х років ХХ століття і припадає на президентські каденції Леоніда Кучми та Александра Квашневського. Саме на ініціативу згаданих українського та

польського Президентів припадає період найбільш інтенсивного переговорного процесу, законодавчого закріплення міждержавного співробітництва (*Woźniak 1996, 214*). Тому, цілком справедливою вважаємо тезу про те, що саме Л.Кучма та А. Квасневський стали головними рушіями у процесі переростання українсько-польських відносин із добросусідської, у якісно новий, вагомий статус – партнерства стратегічного (*Wizmirska 2001, 360*).

Основними мотивами встановлення відносин стратегічного партнерства між Польщею та Україною стали:

- Обидві держави володіли співставними економічними, військовими, фінансовими, технологічними та гуманітарним потенціалом, що дозволило на партнерських засадах встановлювати особливий статус двосторонніх відносин;

- І Республіка Польща, і Україна відігравали ключову роль у регіоні Центрально-Східної Європи та мали спільні погляди на питання розвитку регіональної та європейської безпеки;

- Обидві країни мали перед собою схожі нереалізовані завдання щодо інтеграції до європейських та євроатлантичних структур;

- Обидві держави виявили зацікавленість у довгостроковій співпраці у багатьох галузях (*Знахоренко 1998*).

В червні 1996 року політиками двох країн було випрацювано Меморандум про стратегічне партнерство України та Республіки Польща. Слід зауважити, що ініціатором творення стратегії з українського боку виступив Народний Рух України, а польської сторони інтереси партнерства найбільш активно лобіював «Рух 100». Створення Меморандуму свідчило про сформоване проукраїнське лоббі у парламенті Республіки Польща (*Woźniak 1996, 210*).

Тоді ж, у червні 1996 року, Президент України Л. Кучма двічі відвідує Польщу. Під час одного із візитів, 26 червня, було підписано польсько-українську угоду про безвізовий режим. Президент Республіки Польща А. Квасневський декларує всебічну підтримку України, обіцяючи надати консультації та підтримку Україні у її євроінтеграційних прагненнях (*Стрільчук 2013, 194*).

Легітимною, хоча і, доволі, декларативною підставою для переходу українсько-польських міждержавних взаємин на рівень стратегічного партнерства стало підписання «Спільної декларації Президентів України та Республіки Польща» (*Спільна 1996, 70*).

В середині 90-х років минулого століття термін «стратегічне партнерство» стає все частіше вживаним у контексті польсько-українських взаємин. Політикум та журналісти додають усе нових визначень-епітетів цьому процесу. Хоча слід визнати, що в українській зовнішній політиці поняття стратегічного партнерства ще досі не отримало остаточного змістового наповнення, що у попередні роки мало наслідком надмірне розширення кола «стратегічних партнерів» України (*Стрільчук 2013, 191*). Така практика суттєво зменшувала ефективність цього важливого зовнішньополітичного інструменту, заважала спрямуванню зусиль на розвиток дійсно значущих, стратегічно важливих для України моделей відносин та механізмів взаємодії (*Wizmirska, 2001, 361*).

Як відомо, стратегічне партнерство – тип міждержавних відносин, побудований як послідовна система взаємодії держав в напрямі реалізації спільних стратегічних завдань, інтересів та цілей. На відміну від союзницьких відносин

стратегічне партнерство не передбачає жорсткої системи зобов'язань політичного, економічного, гуманітарного або безпекового характеру (*Литвин 2000, 93*).

На думку Доктора історичних наук Л. Стрільчук, у широкому розумінні стратегічне партнерство – це система взаємодії двох або кількох держав, яка ґрунтується на визнанні спільних цінностей та/або бачення, високому рівні співробітництва у визначених сферах, обопільній зовнішньополітичній підтримці, зокрема, в рамках міжнародних організацій, узгодженні позицій у кризових ситуаціях та при вирішенні міжнародних конфліктів. При цьому можливі розходження позицій країн-партнерів з тих або інших питань не повинні істотно впливати на розвиток стратегічного співробітництва в цілому.

У вузькому розумінні стратегічне партнерство може бути побудовано на більш прагматичних засадах, навколо реалізації масштабних міждержавних проєктів, зокрема, в торгівельно-економічній, транспортно-інфраструктурній, політичній, безпековій та інших галузях. Наповнення стратегічного партнерства конкретним змістом відбувається залежно від специфіки цілей та завдань, що вирішуються за його допомогою. Для відносин стратегічного партнерства необхідне визначення головних напрямів взаємодії, засобів і шляхів, які ведуть до реалізації спільних цілей, продумана концепція відносин, визначення засобів досягнення мети і цілей, етапів їх реалізації, нейтралізації чинників, що перешкоджають цьому (*Стрільчук 2013, 192*).

Знаковим роком, у якому відбулося прийняття спільних стратегічних рішень Республікою Польща та Україною слід визнати 1997 рік. Саме тоді відбулася інституалізація співробітництва України та НАТО, а також України та ЄС. Спільно з Республікою Польща наша держава здійснили ряд кроків на посилення регіональної та європейської безпеки.

Політичні лідери двох держав дійшли до спільного висновку про те, що існує пряма залежність між ступенем двосторонніх міждержавних відносин і рівнем колективної безпеки. Так, уже в травні 1997 року Президенти Л. Кучма та А. Квасневський поряд із президентами трьох Балтійських держав взяли участь у Талліннській зустрічі з питань регіональної безпеки. Тобто, одним із наслідків стратегічного українсько-польського партнерства стало посилення багатостороннього діалогу щодо спільних регіональних ініціатив України та Польщі сфері безпеки (*Ключук 2016, 82-83*).

В тому ж таки, 1997 році, було розширено можливості економічної співпраці між сусідніми державами, підписанням Меморандуму про основи лібералізації міждержавної торгівлі; почав діяти договір про безвізовий перетин кордону. Власне, усі ці кроки були спрямовані у напрямку укладення угоди про вільну торгівлю з подальшою перспективою для України входження у зону вільної торгівлі (*Стрільчук 2020, 70*).

Знаковим для українсько-польських відносин став травень 1997 року, адже саме тоді, під час візиту Президента РП А. Квасневського до Києва лідерами обох країн було підписано Спільну заяву «До порозуміння та єднання». Окрім величезного значення, який ніс у собі цей документ з точки зору згладження непорозуміння між націями, в документі було зафіксовано і поняття стратегічного партнерства між Україною та РП, зокрема підкреслювалося: «Україна і Польща є суверенними державами, добрими сусідами, стратегічними партнерами».

З точки зору польсько-українських політичних взаємин 1998 рік став знаковим для обох держав. Цей рік, без перебільшення, можна назвати роком

Республіки Польща для України, він виявився рекордним за кількістю проведених на найвищому рівні зустрічей та плідних результатів цих зустрічей. Так, у 1998 році президенти обох країн спільно відкрили митний перехід Корчова-Краковець (3 січня) (*Ключук 2015, 115*), пам'ятник жертвам концтабору у м. Явожно (24 травня), пам'ятник польським та українським жертвам тоталітарного режиму в Харкові (26 червня). Обидва президенти прийняли участь в урочистостях присвячених 80-тій річниці відновлення Незалежності Польщі (10 – 11 листопада), були присутні на економічному саміті в Жешуві (23 – 24 травня). Активізувала свою діяльність українсько-польська міжпарламентська група на чолі з Д. Павличком.

Початок 2000 року виглядав також багатообіцяючим у подальшому поглибленні двосторонніх взаємин: ведеться підготовка по створенню Польсько-українського університету, 19 лютого відбувається перше засідання Польсько-українського форуму. 23 березня заступник прем'єра України В.Єхануров і міністр фінансів Польщі Є. Бальцерович підписали спільну декларацію, за якою Польща мала надати допомогу Україні у проведенні реформ (*Wizmirska 2001, 368*).

Як зазначає дослідниця українсько-польських відносин, проф. Л. Стрільчук, внутрішньополітична ситуація, що склалася в Україні у другій половині 2000 – 2001 роках, призвела якщо не до міжнародної ізоляції нашої країни, то, до різкого похолодання відносин Україна – Захід, а отже і Україна – Польща. Польський Президент А.Квасневський намагався вплинути на ситуацію, що склалася, схиляючи українського Президента Л. Кучму до переговорного процесу з опозицією, однак це не дало очікуваних результатів (*Стрільчук 2013, 196*).

Впродовж двох десятиліть XXI століття українсько-польські міждержавні відносини нагадують своєрідну гойдалку, специфічними ознаками якої є коливання у сторону то активізації, то спаду активності у двосторонніх відносинах. Однак, курс на стратегічне партнерство проголошений у другій половині 90-х років XX століття – був незмінним. Загалом українсько-польські відносини подолали чимало бар'єрів завдяки спільній волі політичних еліт обох країн, як от, наприклад, у питаннях спільного історичного спадку і його потрактування. Натомість, економічне співробітництво, що здійснювалося в означений період поміж Республікою Польщею та Україною, може слугувати прикладом динамічного і конструктивного партнерства, і саме економічна співпраця стала однією із найголовніших підвалів двосторонніх відносин (*Wizmirska 2001, 362*).

Висновки: Республіка Польща та Україна спільно виробили та апробували механізми реалізації та координації своїх стратегічних інтересів у різних сферах, тому можна стверджувати, що українсько-польські взаємини відповідають більшості критеріїв стратегічного партнерства, але одним із головних завдань міждержавних взаємин продовжує залишатися перехід до контролю за виконанням відповідних механізмів та реалізації досягнутих домовленостей (*Стан 2010, 29136*). Стратегічне партнерство двох держав повинно постійно підсилюватися взаємодією у рамках діючих міждержавних механізмів, подальшим зміцненням та розширенням договірно-правової бази двостороннього співробітництва.

Стратегічне партнерство українсько-польських відносин проявило себе підтримкою РП України у європейських та євроатлантичних структурах, підтримкою у час Помаранчевої революції та революції Гідності, спільним проведенням футбольного чемпіонату «Євро-2012», міжнаціональним примиренням, що активно розвивалося на поч.. XXI ст. (*Стрільчук, Стрільчук 2013, 12*).

Зрозуміло, що поглиблення українсько-польського стратегічного партнерства буде залежати в подальшому від багатьох факторів і відбуватиметься в умовах серйозних геополітичних змін у ЦСЄ. Тому перед обома країнами на повістці денній стоїть питання формування нових стратегічних завдань, виходячи із аналізу ситуації, політико-економічних реалій. Серйозним випробуванням для стратегічного партнерства України та Республіки Польща сьогодні став спільний історичний спадок (особливо трагічні сторінки історії), з приводу якого, зокрема, міжнародного конфлікту на Волині у роки Другої світової війни, загострився не лише суспільний дискурс, але і політичні тональності правлячих еліт.

Нині є усі підстави говорити про те, що існує цілий ряд об'єктивних перспектив зацікавленості у подальшому розвитку та поглибленні стратегічного партнерства між Україною та Республікою Польща. Остання використовує стратегічне партнерство з Україною задля того, щоб отримати таке становище у європейських інституціях, яке б вирізняло її серед інших держав-членів. А тому офіційна Варшава вирішила взяти на себе роль виразника інтересів країн Східної Європи, а Україна якнайкраще підходить на цю роль.

Безсумнівним є і той факт, що свого роду каталізатором сучасних українсько-польських відносин є процеси розширення Організації Північноатлантичного договору та Євросоюзу, членом яких вже є Польща і членства в котрих прагне Україна. Обидві держави активно співпрацюють у рамках міжнародних та європейських організацій (ООН, ОБСЄ, Рада Європи, ЦЄІ), а це, свого роду є теж свідченням стратегічного партнерства у двосторонніх відносинах.

Список використаних джерел:

1. Знахоренко О., (1998). Стратегічне партнерство в українсько-польських відносинах. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum
2. Ключук Ю. М., (2016). «Президентський вимір» польсько-українського співробітництва (1991 – 2010 роки). *Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (17 – 18 травня 2016 р.)*. 81 – 83. Луцьк: Терен. Т.3..
3. Ключук Ю. М., (2015). Україна у зовнішній політиці Республіки Польща в період президенства А. Квасневського (1995 – 2005 рр.). *Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми зовнішньої проблеми України»*. Чернівці. 114 – 116.
4. Литвин В., (2000). Україна на межі тисячоліть (1991 – 2000 рр.). К.: Альтернативи.
5. Спільна декларація Президентів України та Республіки Польща. (1996). *Політика і час*. № 7. 69 – 71.
6. Стан та перспективи українсько-польських відносин. (2010). URL: www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/29136.htm.
7. Стрільчук Л.В., (2014). Інституційне забезпечення сучасних українсько-польських двосторонніх відносин. *Наукові праці : науково-методичний журнал*. 47 – 53. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. Вип.215. Т. 227. Історія.
8. Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. (2013) Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин та співробітництва Луцьк: Волинські старожитності, 2013.
9. Стрільчук Л., (2020). Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (історична ретроспектива). *Україна–Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат: Зб. наукових праць II міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 14–15 травня 2020 р.* 69 – 71. К.: «Міленіум».

10. Стрільчук Л.В., (2013). Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (кінець XX – початок XXI ст.). Луцьк : Волинські старожитності.
11. Wizmirska B., (2001). Kronika stosunków międzynarodowych Polski w 2000 r. *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej*. 351 – 368.
12. Woźniak T., (1996). Stosunki polsko-ukraińskie i ich dynamika. Polska, Niemcy, Ukraina w Europie. – Rzeszów.
13. Zendarowski R. (red.), (2004). Europa Środkowa: wspólnota czy zbiorowość? – Wrocław 2004.
14. Zurawski P. Grajewski W., (1993). Rosja i Ukraina a bezpieczeństwo Polski. *Buletyn Polityczny*. № 1. 20 – 22.